

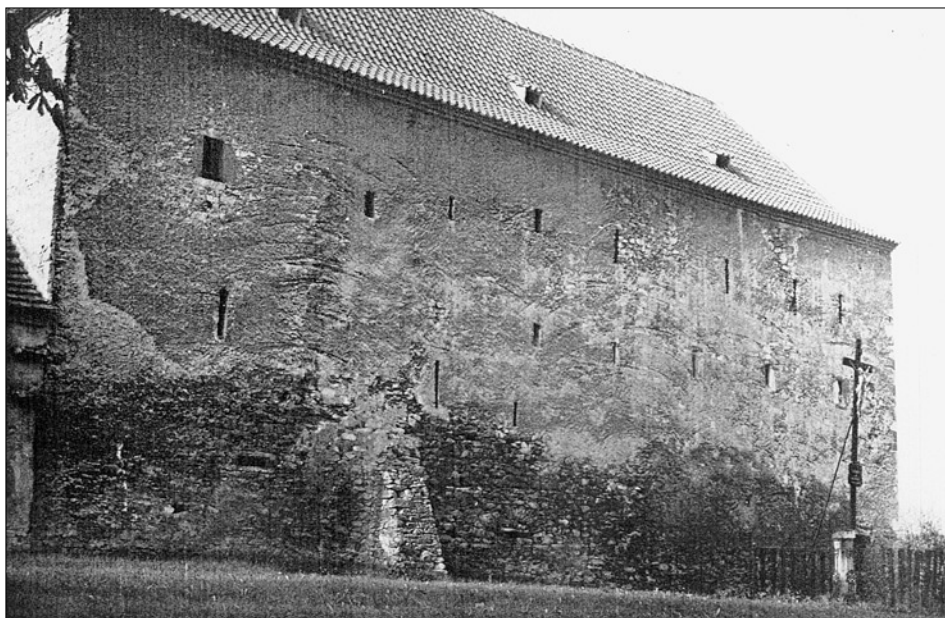
TVRZ VE VOLYNI

K PROBLEMATICE VZTAHŮ STAVEBNĚ HISTORICKÉHO PRŮZKUMU A ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU

FRANTIŠEK KAŠIČKA

Tvrz ve Volyni na Strakonici-ku patří nesporně mezi nejznámější reprezentanty tohoto specifického stavebního druhu. Počátky zdejšího feudálního sídla získaly díky výsledkům několika archeologických výzkumů konkrétnější obrysy a zdálo by se, že poslední povrchový stavebně historický průzkum¹⁾ může být proto ve svých závěrech vcelku jednoznačný a neproblematický. Ve skutečnosti však přinesl v rámci své předepsané obsahové stránky další otázky a pochybnosti, které nadále vyvolávají obecnou potřebu provádět archeologické výzkumy a SHP u významných stojících staveb ve vzájemných vazbách a potřebu bezpodmínečného odborného sledování a stavebně historické dokumentace všech zásahů do těchto staveb a jejich okolí.

Bývalé feudální sídlo ve Volyni dnes tvoří sídelní budova, situovaná souběžně s děkan-ským kostelem na ostrožně te- rasy, vymezené od východu sva- hem nad širokým údolím říčky Volyňky a od jihu mělčím zá- řezem dnešní ulice Lidické, oddě- lující ostroh od historického jád- ra městečka. Dvoupatrový ob- jekt protáhlého, lehce lichoběž- níkového půdorysu je přiložen jižním bokem k nepravidelně kruhovému obvodu bývalého hřbitova s kostelem uprostřed, za ním se nalézají čtyřboké ná- dvoří, ohraničené od severu a zá- padu úseky hradebních zdí, do jejichž severozápadního styku byla vložena šestiboká hranolová bašta. Hradby s baštou sle- duje na vnější straně hradební příkop, oddělující soubor od mír- ně stoupající straně bývalé děkan- ské zahrady. Západní hra-



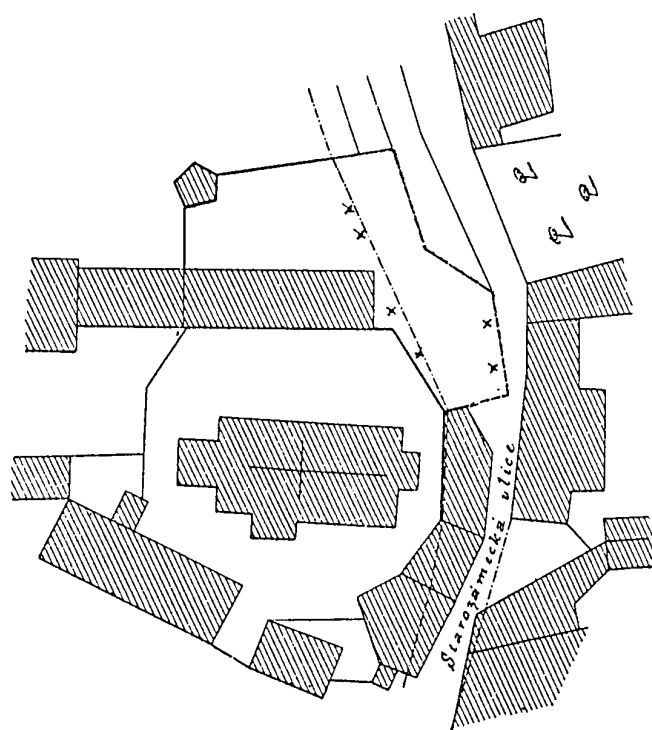
Obr. 1: Volyně, pohled na jižní průčelí tvrze před započatím úprav v roce 1909 (archiv foto SÚPP, inv. č. f. 11 551).



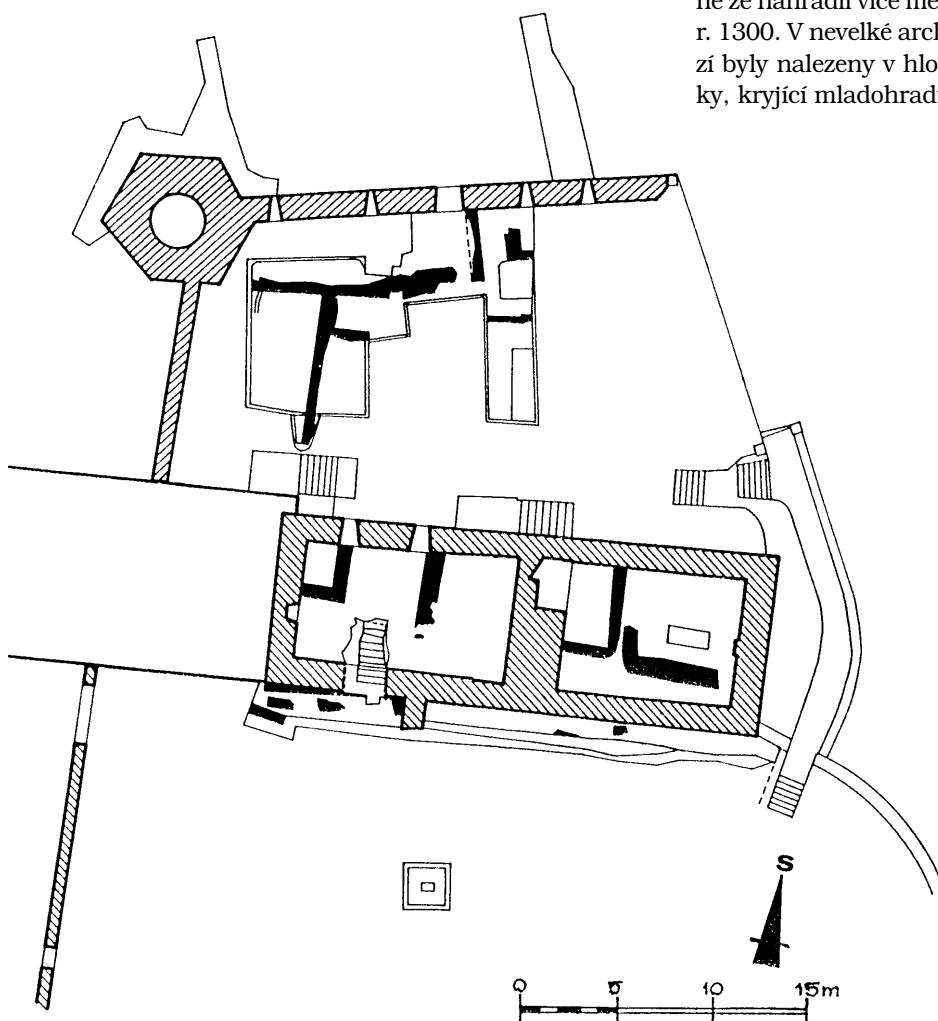
Obr. 2: Volyně (okres Strakonice) výřez z katastrálního plánu městečka z roku 1837, se situací kostela a tvr- ze nad údolím Volyňky.

dební úsek naráží na přízemní objekt bývalých děkan-ských stájí, přistavěných v 19. století k západnímu štítu tvrze v li- ci jejího jižního průčelí, šikmý východní bok nádvoří sleduje

1) F. Kašička - O. Novosadová, Stavebně historický průzkum tvrze, SÚ Strakonice, 1998.



Obr. 3: Volyně, situační plánec s naznačenou regulací staršího obvodu tvrze z r. 1912 (čárkované) a s nálezy hrobů (z čl. J. V. Želízka, Kostrové hroby ve Volyni).



Obr. 4: Volyně, situace archeologických výzkumů v areálu tvrze v roce 1975 (podle A. Hejny).

hranu novodobé regulované Školní ulice, stoupající severozápadním směrem.

Situace při hrotu zvýšené terasy nad údolím Volyně s kontrolou nad brodem a navazující vidlicí starých dálkových cest vybízela k osídlení bezpochyby již v pravěku a následně zejména v době hradištní. Doklady osídlení terasy v mladší fázi hradištní doby ve 2. polovině 11. století a ve století 12. přinesly nálezy kulturních vrstev při nároží bývalé děkanské stodoly, ze sídelní jámy v zahradě bývalé měšťanské školy a zejména nález kostrového pohřebiště podél hrany východního svahu terasy nad Volynkou - od kostelní zahrady přes území východního dílu dnešní budovy tvrze, navazující část nádvoří a prostor přilehlé Školní ulice, pokračující patrně dále k severu.²⁾ Existence osídlení s pohřebištěm v této poloze předpokládá menší hradiště, případně raně feudální dvorec se sídlem a vlastnickým kostelem, jejichž konkrétní stopy a hranice nebyly však dosud zachyceny. Při současném nedostatku hlubšího poznání oblasti s dnešním kostelem Všem svatých lze prozatím pouze předpokládat, že patrně již samostatně hájitelné sídlo zabíralo v mladší době hradištní nejspíše právě tuto dominantní polohu při skalnatém hrotu terasy, v obvodu dnešní kostelní zahrady, která si dodnes zachovala zmiňovaný nepravidelně kruhový obvod. K dnešnímu kostelu Všem svatých přebírá dosavadní literatura převážně údaj J. V. Šimáka, že byl stavěn počátkem 14. století,³⁾ případně že nahradil více méně provizorní stavbu, zbudovanou po r. 1300. V nevelké archeologické sondě mezi kostelem a tvrzí byly nalezeny v hloubce 2,5 m dvě velké kamenné desky, kryjící mladohradištní pohřby.⁴⁾ Starší výzkum A. Hejny z roku 1975 podél jižní stěny

tvrze informuje pouze o kosterních pozůstatcích a o nálezů hrubě opracovaných žulových desek, zřejmě náhrobních kamenů. Blíže informace k této klíčové lokalitě k počátkům Volyně prozatím chybí. Postrádáme tedy zejména informace k charakteru zdiva tvrze pod terénem, k situaci pod průčelní zdí přilehlé děkanské stáje, která by nám prozradila charakter hranice mezi souborem tvrze a kostelní zahradou a konečně i povahu a vazbu vnějšího hrzení obou souborů.

V letech 1922 - 23 prováděl výzkumy ve volynské tvrzí arch. J. Kretší, který při vybírání obou dílů suterénu pod sídelní budovou objevil řadu kostrových hrobů dvojího uložení, ve východním suterénu dále zbytky star-

2) Podrobnější údaje ke starším nálezům kostrových hrobů z prací J. V. Želízka a B. Dubskeho shrnuje A. Hejna, Tvrz ve Volyni, Volyně 1979.

3) České dějiny I. 5., Praha 1938, s. 542, ... r. 1327 dostavovali kostel, brány, dřevěně opevnění.

4) P. Bricháček, 1990 (viz literatura).

ších objektů a v západním vchodu do podzemní chodby, směřující pod kostelní zahradu ke kostelu. Nálezy byly bohužel nedostatečně dokumentovány a navíc se nedochovaly.⁵⁾ Mladší výzkumy A. Beneše a P. Břicháčka z roku 1974, na které navázal A. Hejna, zachytily pod východním suterénem tvrze substrukce dvou staveb, které dnešní budově předcházely. Jako součást mladohradištní zástavby výšiny se podle závěrů výzkumů podmíněně počítá objekt v jihovýchodním dílu východního suterénu tvrze (č. 1), založený na zvětralém povrchu skalního podloží lomovým kamenem, spojeným hlínou. Otázky kolem stáří a obytné či sakrální funkce tohoto objektu se nepodařilo po archeologických výzkumech jednoznačně zodpovědět. Na půdorysu dnešní tvrze následoval další objekt, téměř se dotýkající předchozího. Byla v něm zjištěna maltová podlahová křa a ze slabších zbytků kamenné obvodové konstrukce lze tu předpokládat stavbu polodřevěnou (č. 2). Z polohy nalezených konstrukcí bychom mohli zaznamenat zajímavou skutečnost, že jejich průběh jakoby dotvářel a respektoval kruhový obrys dnešního kostelního okrsku, a dále tak potvrzoval jeho větší stáří. Archeologické výzkumy zde dále dokládají, že v téměř 13. století, kdy vznikl druhý objekt, došlo z blíže neznámých důvodů k překrytí zaniklých pozůstatků obou objektů krátkodobě obnoveným kostrovým pohřebištěm. Snad lze tuto skutečnost vysvětlit stavebními a funkčními změnami, které nastaly na dotčeném území v době po získání oblasti do vlastnictví proboštů pražské metropolitní kapituly, současně s 20 vesnicemi, jejichž správním centrem se stala právě Volyně. Archeologické nálezy v západním suterénu již zřejmě časově souvisejí s dnešní stavbou. Dnešní úroveň je zde zhruba o polovinu nižší soudě podle toho, že do chodby pod kostelní zahradu vedlo původně 12 a dnes pouze 6 hlinitých stupňů. Samotná chodba, kterou považoval J. Kretš za vězení, je dnes zkrácena a stěny pokryty torkretovaným postříkem, takže původní informace jsou zcela nečitelné. Koutová jímka v tomto dílu suterénu byla bezpochyby součástí historické dispozice dnešní budovy, s úplnou jistotou to však již nelze prohlásit o nalezeném úseku cca 125 cm široké příčné zdi - náznak vnitř-

5) Ze zápisu komise z r. 1974, dr. A. Beneš - P. Břicháček.



Obr. 5: Volyně, východní čelo tvrze nad regulovanou ulicí (stav r. 1999).

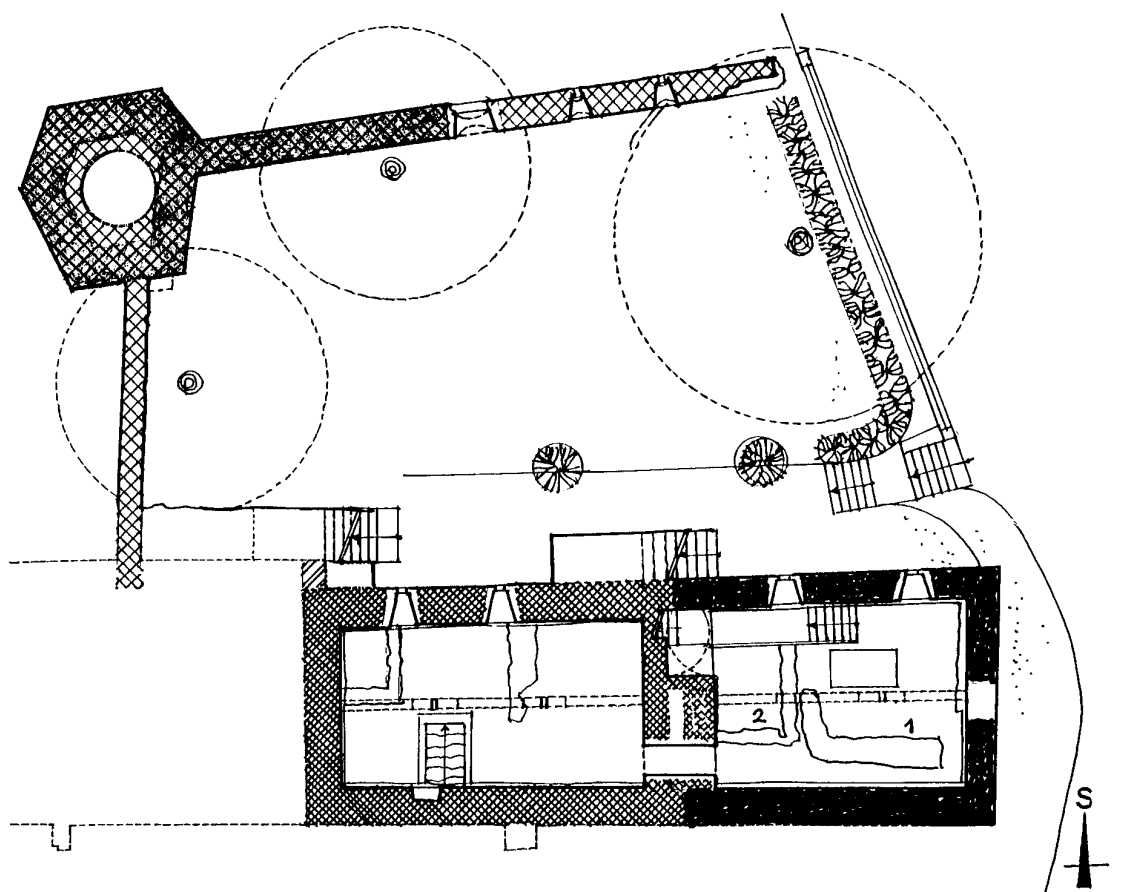


Obr. 6: Volyně, severní průčelí tvrze do nádvoří (stav r. 1999).

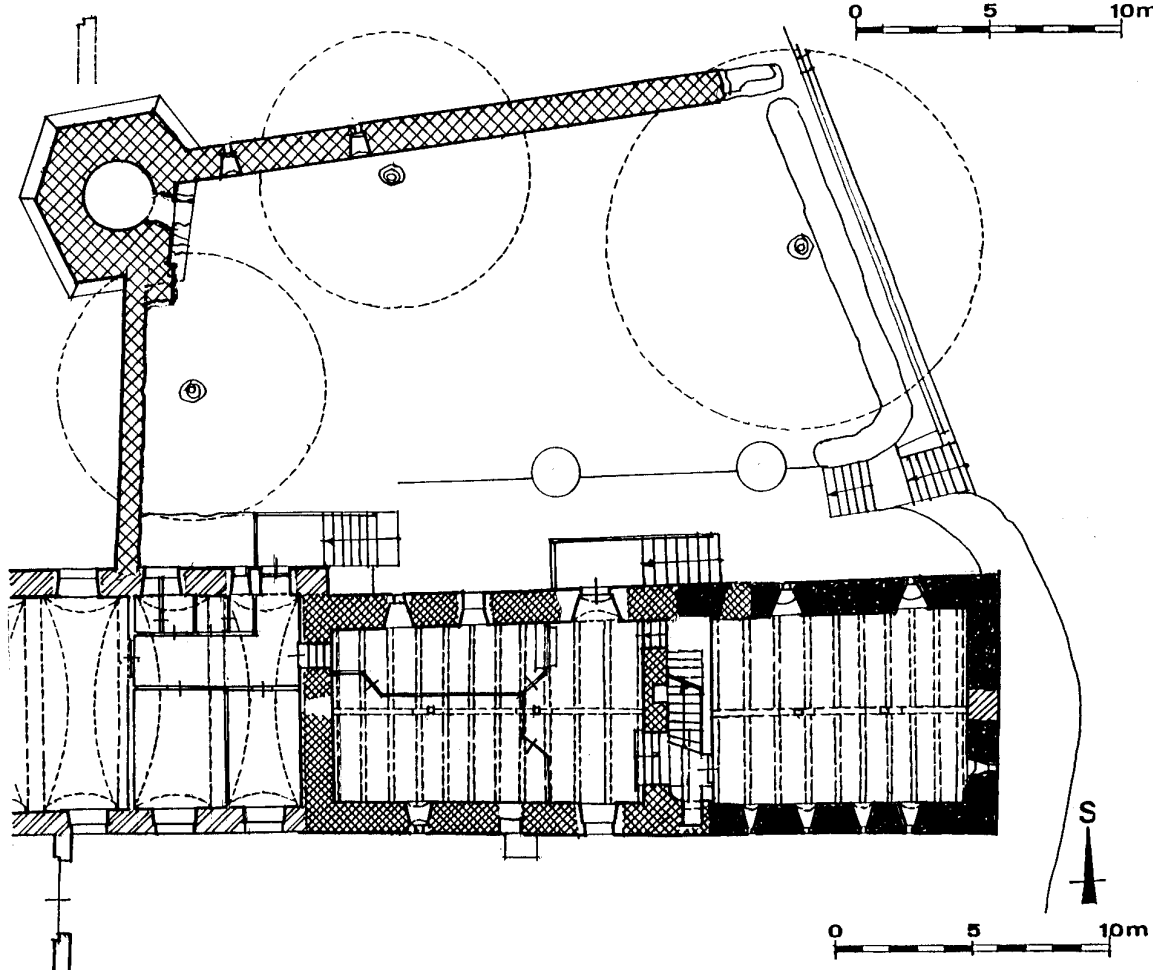
ního koutu 1 m od dnešní severní stěny prostoru zde nevyklučuje starší původ.

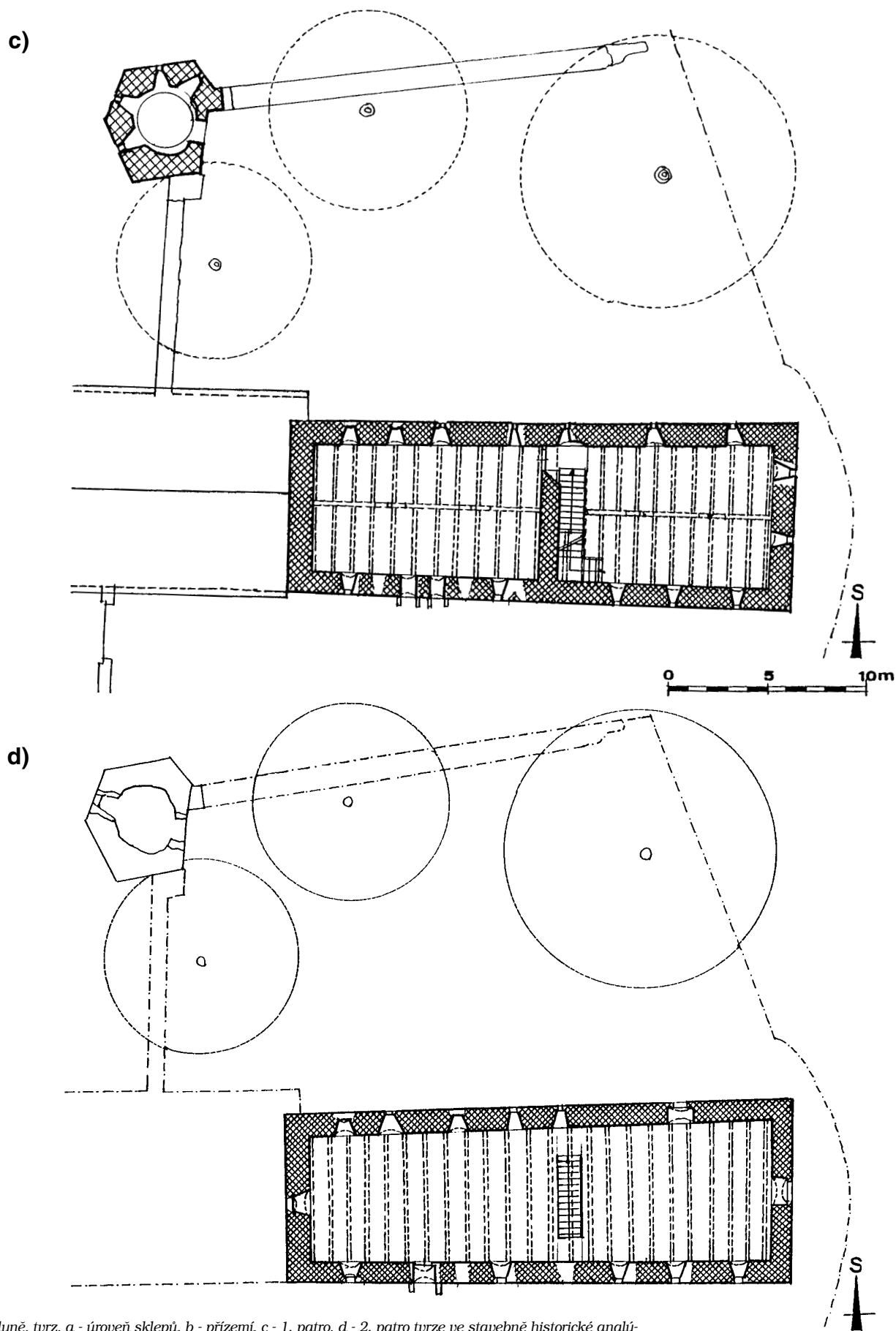
Výstavba dnešní tvrze v podobě podélného sídelního paláce se v literatuře převážně klade do počátku 14. století. Některé závěry dosavadní literatury uvažují o postupném růstu paláce v rámci 14. až 16. století, případně o dodatečné nástavbě 2. patra v mladší fázi gotiky. Úvahy o stavebních počátcích palácové budovy mohou být v současnosti podloženy jen několika vcelku jednoduše opracovanými články okenních ostění a zčásti snad i rozdílnou povahou použitého lomového zdiva. Závěry znesnadňují další pohnuté osudy stavby, při nichž byly některé prvky vyjmuty, jiné nahrazeny druhotně použitými detaily a dílčí plochy průčelí byly přezděny do té míry, že zazdívkové zaniklé otvory, připomínané např. slepými nikami v interiérech, jsou na vněj-

a)

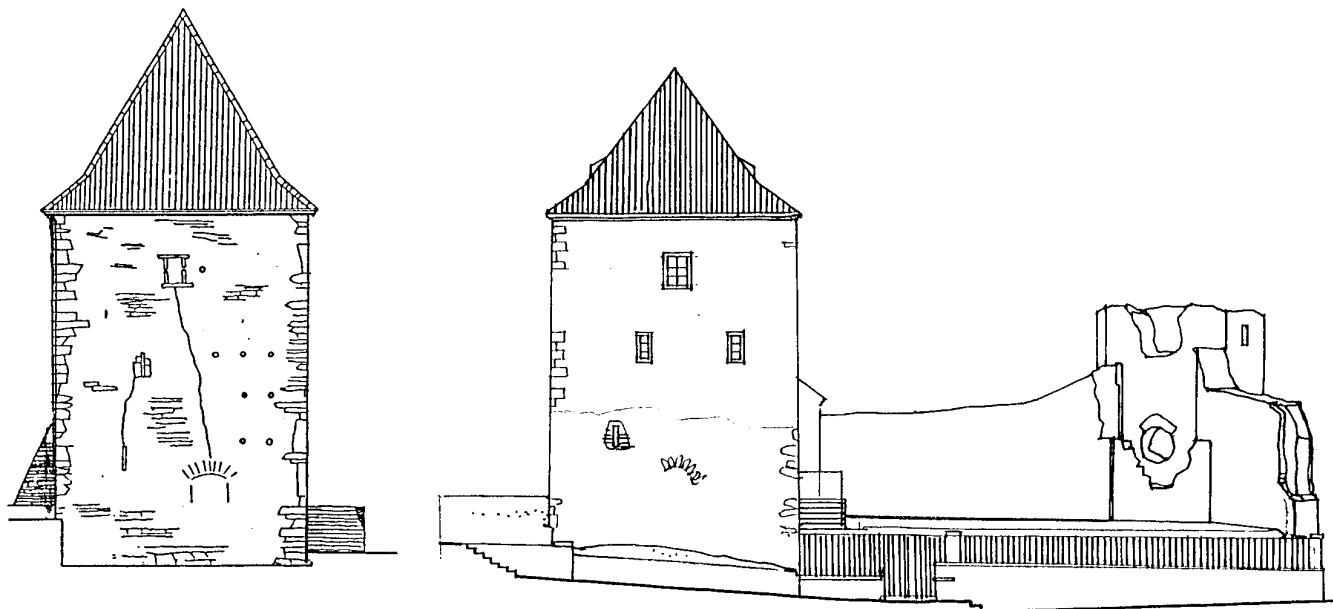


b)

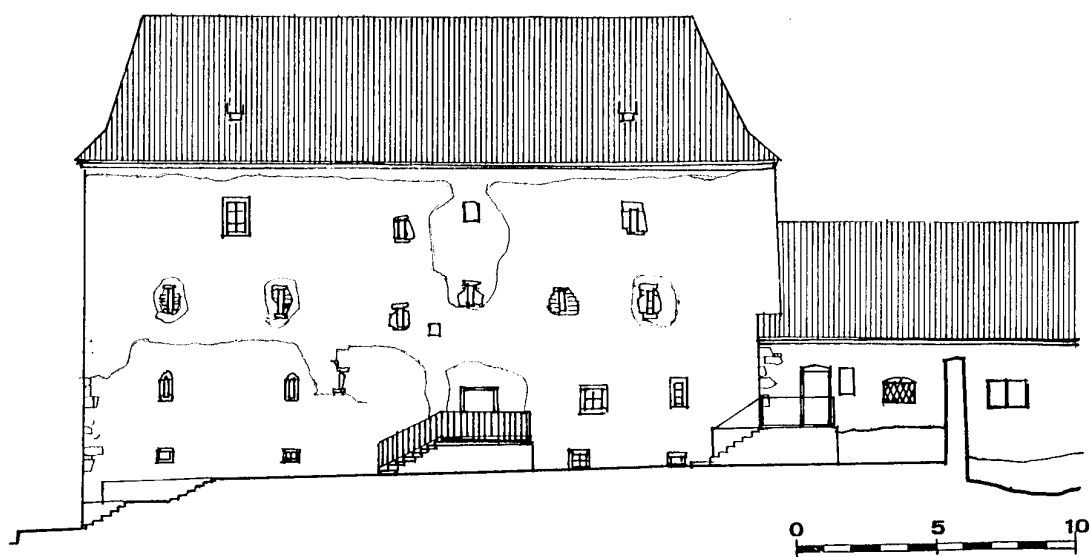




Obr. 7: Volyně, tvrz, a - úroveň sklepů, b - přízemí, c - 1. patro, d - 2. patro tvrze ve stavebně historické analýze. Společná legenda k analytickým plánům: Černě je označeno zdivo hypoteticky zařazené do 13. století, hustě mřížkované - do 14. století, řídko mřížkované - na šedém podkladě - 1. fáze pozdně gotické hradby, bez podkladu - 2. fáze gotické hradby, mřížky kolmé ke konstrukci značí zdivo renesanční a šikmé dvojčáry - klasicistní. Ostatní zásahy byly ponechány bílé.



Obr. 8: Volyně, nárys východního průčelí tvrze podle zaměření z roku 1908 (?) a dnešního stavu.



Obr. 9: Volyně, nárys severního průčelí budovy tvrze se schematickým označením hranic odlišné materiálové skladby.

ším pláští téměř nebo zcela nerozeznatelné. Mezi nejstarší rozpoznatelné články stavby lze počítat šterbinová okénka s lomenými záklenky, které lze vřadit ještě do 13. století. Mírně odlišný charakter lomového zdiva v úrovni přízemí východní poloviny tvrze, kde se tato lomená okénka vyskytují, zčásti snad i typ nárožní armatury i neznámý zazděný otvor ve východním čele budovy dovolují vyslovit další možnou hypotézu, a sice že počátek výstavby sídla správy majetku pražských proboštů mohl představovat již ve třetí čtvrtině 13. století menší objekt - snad s dřevěnou nebo hrázděnou nástavbou, jehož zděná část je obsažena ve východní polovině stavby dnešní. Nelze vyloučit, že západní štítová zeď tohoto objektu může být dosud zčásti obsažena v široké příčné konstrukci, dělicí dnes oba suterény a nesoucí výše obezděné schodiště do 1. patra. Na druhé straně lze ovšem tady předpokládat schody do sklepů, což mohla jednoduše prokázat nebo vyvrátit dokumentace průrazu mezi oběma suterény podle projektu z roku 1974, pokud by

byla provedena. Tuto starší fázi výstavby sídla by bylo možno klást do období zvýšené aktivity pražských proboštů, která v závěru 13. století vrcholila vysazením podhradního městečka. Vzhledem k rozsáhlým novodobým úpravám jižního podélného průčelí a k nedostatku informací z archeologického výzkumu podél této fronty lze předpokládaný stavební růst hypoteticky konstruovat spíše jen na základě rozboru dnešního průčelí severního. V jeho levé polovině lze v úrovni přízemí kolem lomených okének zřetelně rozpoznat odlišný charakter obezdívky, nad níž je také přerušena nárožní armatura. Rozšíření do dnešní hmotové podoby následovalo nejspíše již v průběhu 1. poloviny 14. století a bylo patrně uzavřeno nejpozději v závěru lucemburského období. Na severním průčelí nejsou zřetelné doklady o dodatečné nástavbě 2. patra. K určitému rozfázování došlo možná jen v hrubé stavbě východní a západní poloviny budovy, které se neliší ani tak charakterem zdiva, ale jen výškově posunutými řadami lešenových otvorů. Mezi současně použité

články patří původní okosená ostění některých šterbinových i čtvercových oken a u otvorů sídelních prostorů při východní čele budovy. O možnosti existence nástavby a o původním tvaru střechy lze dnes jen spekulovat.

Podle archeologických dokladů existovalo již ve 14. století i severní nádvoří obestavěné - soudě podle síly nalezených základů - pouze nižšími, spíše asi hospodářskými a pomocnými objekty. Jednodušší opevnění proti mírnému svahu pozdější děkanské zahrady navazovalo na asi podobně opevněný obvod dnešní kostelní zahrady. Vzhledem k vlastnictví panství církevní institucí lze počítat s přímým propojením tvrze a kostelního souboru, případně i krytou lávkou. Z období radikálních vnitřních úprav pro provoz muzea v posledním století neexistují bohužel podrobné záznamy o situaci před výměnou vnitřních omítek, o vazbě příčných konstrukcí k obvodovému zdivu a další údaje, přibližující vnitřní dispozici a provoz středověké tvrze. Základní rozdělení půdorysu příčnou zdí vymezilo od suterénu do 1. patra v každém podlaží dva základní prostory, které zčásti nepochybně dělily další lehké příčky. V 1. patře možná navazoval na příčné schodiště šnek, jehož připomínkou by mohlo být segmentové vybraní obvodové zdi. Starší záznamy, ani stopy v nadzemních prostorech nedokládají existenci klenb, úrovně jednotlivých podlaží se zřejmě podstatně nelišily od dnešního stavu. Blíže nepoznaný prozatím zůstává způsob zásobování vodou (funkci studny snad zčásti nahrazovala sklepní jímka), způsob vytápění, situace nezbytných hygienických zařízení, kuchyně a hospodářského provozu sídla.

Je možné předpokládat, že při dobytí Volyně táborským vojskem v blíže neznámé míře utrpěly i objekty tvrze. Větších oprav se jim však dostalo patrně až v období po roce 1436, kdy dal císař Zikmund tvrz a městečko pražských probošťů do zástavy Přibíkovi z Klenové. Vzhledem k celkové situaci v zemi a k aktivní účasti tohoto nejvýznamnějšího člena svého rodu na politickém a vojenském dění nelze vyloučit, že věnoval pozornost i opevnění volyňského hrádku, a že první etapa nové výstavby vnějšího opevnění s nárož-



Obr. 10: Volyně, pohled na dochované torzo vnějšího opevnění z 2. patra tvrze s prezentovanými archeologickými nálezy na nádvoří.



Obr. 11: Volyně, nárožní bašta vnějšího opevnění, pohled od severozápadu.

ní polygonální věži byla zahájena již v období jeho vlády. Další důvody pro opevňovací práce na tvrzi se objevily v období bojů krále Vladislava s uherským Matyášem, kdy také měla být na tvrzi ubytována vojenská skupina „53 dobrých pěších pacholků“. Pozdně gotická výstavba vnějšího opevnění do konečné podoby se zřejmě uzavřela nejpozději počátkem 16. století, kdy byl rovněž přestavován sousední kostel Všem svatých a následně se stal velkopřevorem johanitů ve Strakoniciích - tehdejších majitelů statku - Jan z Rožmberka, který pro městečko a tvrz vymohl některé další výsady.



Obr. 12: Volyně, nároží přístavby bývalých děkanských stájí při dvorním průčelí tvrze s druhotně použitými opracovanými kamennými články.

Následující stavební proměny tvrze, tak jak je podrobně rekonstruuje SHP, lze uvést vzhledem k vymezenému rozsahu stati jen stručně. Raně renesanční zásahy zřetelně připomíná především vstupní portál do objektu z nádvoří. Významový pokles volyňské tvrze uspišily události třicetileté války, kdy městečko trpělo průtahy a noclehováním vojáků. Nadále byl objekt využíván jako sýpka a celá následující dvě století není o něm bližších zpráv. Mnohá okna byla tehdy zbavena kamenných ostění a nahrazena šterbinovými průduchy obezděnými cihlami. Pro provoz sýpky byl v tomto období zřejmě upraven i vozový příjezd méně strmou cestou podél staršího obvodu kostelní plošiny. Nepřehlédnutelný je Schallerův údaj z roku 1785,⁶⁾ který informuje, že „vedle kostela jsou trosky rozpadajícího se zámku“. V roce 1840 již objekt opět asi delší čas sloužil jako sýpka a představoval „pozoruhodnou starožitnost“, nazývanou „starý zámek“ (Sommer, 1840). Kolem poloviny 19. století došlo při přestavbě sousedního děkanského dvora k ubourání západního dílu vnější hradby, a na jejím místě a zavezené části příkopu vyrostl přízemní objekt děkanských stájí. Do jeho zdiva byla použita - jak je patrné z nádvoří - vedle materiálu ze zbourané hradby (a patrně i ze sejmutého lince dochované části západní hradby) také řada opracovaných kamenických článků.

V roce 1857 byla východní ohradní zeď souboru tvrze, která byla mladšího původu, zčásti zbourána pro rozšíření přilehlé ulice a na upravené čáře postavena ohradní konstrukce nová.

Další kapitoly stavební historie tvrze začaly v roce 1908, kdy ji zakoupilo od správy velkostatku město, které plánovalo její velkorysou přestavbu na muzeum s čítárnou a bytem sluhy. Zaměření starého stavu ve shodě s kresbami v Sedláčkových „Hradech“ z konce 19. století znázorňuje střešní hřeben budovy tvrze o cca 2 m vyšší než dokumentace dnešního stavu. Tesařská konstrukce dnešního krovu připouští jeho původ kolem roku 1908, písemné doklady k jeho výměně však nebyly nalezeny. Podobně chybí i plánová dokumentace k přestavbě objektu.⁷⁾ V roce 1909 poslal starosta Volyně plány Centrální komisi pro památky umělecké a historické k posouzení a se žádostí o příspěvek na kamenné zaklenutí horního patra. Podle dobrozdání arch. Kamila Hilberta byla navržena oprava staré budovy, proražení oken a vložení schodiště v principu přijatelná, vyžaduje se ovšem, že změny musí být provedeny tak, aby odpovídaly „starobylému charakteru objektu“.

O výsledné rekonstrukci, která naštěstí nebyla do důsledku realizována, lze si udělat představu z rozboru jižního průčelí tvrze směrem ke kostelu, kterému měla být zřejmě věnována prvořadá pozornost. Především byla všechna průčelí v duchu přežívajících puristických názorů zbavena omítek a fronta proti kostelu byla poté koncipována jako dosti schematická kulisa, sestávající se v patrech ze dvou přísně symetricky řešených dílů, bez ohledu na skladbu otvorů starších, a kde osu levého dílu měla plastyky zvýrazňovat trojice patrně historizujících arkýřů. V roce 1912 došlo k výrazné deformaci parcely souboru, kdy byla znovu regulována přilehlá ulice. Dokumentace postupu úprav, které se nadále vlekly pro nedostatek prostředků, dosud zcela chybí. Nové větší zásahy si vyžádal fyzický stav budovy po druhé světové válce. Omítání sálů, výměna podlah a schodiště, které mohly přinést cenné poznatky ke starší podobě tvrze, nebyly sledovány. Nebylo tomu ani při adaptaci části děkanských stájí na zázemí muzea kolem roku 1974, které stojí na jistě exponované části bývalého nádvoří a na místě jeho hradby a příkopu. Ideální podmínky pro zpracování SHP mohly být v letech 1974 - 75, které by dokumentovaly výchozí stav a sloužilo by jako jeden z nezbytných podkladů projektu generální opravy budovy⁸⁾ a do jisté míry i pro zahájení rozsáhlého archeologického výzkumu. Archeologické výzkumy v budově a jejím okolí přinesly zejména pod vedením A. Hejny zmiňovaná objevená zjištění k situaci, která dnešní stavbě předcházela, podrobná dokumentace obnažených konstrukcí byla však při generální opravě opět zanedbána. Ani tato poslední akce nebyla v případě průčelí realizována zcela důsledně a pouze díky tomu zůstal alespoň na severním boku budovy uchován široký rejstřík detailů a ploch, nadále vypovídajících o dílčích proměnách její architektonické tváře.

6) Schaller Jar., Topografie. Bd III. Praha 1785, s. 151.

7) Plány starého stavu objektu tvrze a jeho přístavby zpracovali členové krajinského spolku „Prácheň“ - B. Hlaváček, arch. F. Valchová a stav. Komrska (Archiv plánů SÚPP 992-5-6042 až 6045).

8) Arch. F. Trmač, SÚRPMO, 1974.



Obr. 13: Volyně, jižní průčelí tvrže proti kostelu (stav r. 1999). Všechny snímky a kresby F. Kašička, není-li uvedeno jinak.

Literatura

- A. Beneš - P. Břicháček, Volyně, okres Strakonice. Zprávy o záchranném výzkumu z let 1974, 1982, 1990, AÚ AV ČR, archiv nálezových zpráv.
 Vl. Braun, Památky strakonického okresu, Strakonice 1969.
 A. Hejna, Tvrz ve Volyni, její sídlištní a stavební vývoj, Městské muzeum ve Volyni, 1979.
 B. Hlaváček, Volyňská tvrz a její adaptace, XXI. výroční zpráva Královské české zemské řemeslnické školy ve Volyni, 1908 - 1909.
 F. Kašička - B. Nechvátal, Tvrze a hrádky na Strakonicku, Muzeum středního Povltaví ve Strakonici, 1986, s. 142n.
 J. Kretší, Historické objevy ve volyňské tvrzi, PA XXXIV/1924 - 1925, s. 486.

- D. Líbal - M. Heroutová, Stavebně historický průzkum města Volyně, SÚRP-MO Praha, rukopis 1976.
 D. Menclová, České hrady I, Praha 1972, s. 433.
 E. Poche a kol., Umělecké památky Čech IV., Praha 1982, s. 261n.
 J. Schaller, Topographie des Königreichs Böhmen III Prachiner Kreis, Prag 1785.
 A. Sedláček, Hrady, zámky a tvrže Království českého XI, Prácheňsko, Praha 1897, s. 272n.
 J. G. Sommer, Dan Königreich Böhmen VIII, Prachiner Kreis, Prag 1840.
 F. Teplý, Dějiny města Volyně, Volyně 1903.
 J. V. Želízko, Kostrové hroby ve Volyni, PA XXVI, 1914, seš. 1, zvl. otisk.

FESTUNG IN VOLYNĚ/WOLIN

Die Festung in Volyně/Wolin bildet ein zweistöckiges Residenzgebäude auf dem gedehnten länglichen Grundriss mit dem befestigten Hofraum, situiert bei der Nordseite des unregelmäßig kreisförmigen Umfangs des ehemaligen Friedhofs mit der Kirche auf der Landzunge der Terrasse über dem Städtchen. Die Anfänge des hiesigen Feudalsitzes haben dank den Ergebnissen der archäologischen Untersuchungen konkretere Umrisse bekommen; die nachträglich durchgeführte baugeschichtliche Untersuchung des Objektes bringt trotzdem einige hypothetische Schlussfolgerungen, die weiterhin das allgemeine Bedürfnis der interdisziplinären Zusammenarbeit und der unbedingten fachlichen Verfolgung aller Eingriffe in bedeutungsvolle historische Bauten dieser Art hervorrufen. Archäologische Untersuchungen haben in den Souterrains der heutigen Festung ältere Objekte und Körpergräber aus der jüngeren Burgwallzeit und aus dem 13. Jahrhundert erfasst. Das, nach späteren Eingriffen schwierig lesbare, Siedlungsgebäude der Festung entstand wahrscheinlich in einigen Phasen vielleicht schon von dem 13. Jahrhundert auf. Hypothetisch kann man für den ältesten Teil des heutigen Gebäudes das Niveau seiner östlichen Hälfte halten. Die Erweiterung zu der heutigen Gestalt wurde wahrscheinlich spätestens am Ende des luxemburgischen Zeitraumes abgeschlossen. In der Spätgotik wurde die Befestigung des Hofraumes mit der polygonalen Eckbastei gleichfalls in zwei Phasen umgebaut. Ergebnisse der archäologischen und baugeschichtlichen Untersuchungen schalten die Voraussetzung der ältesten Existenz des Sitzes der territorialen Verwaltung und der Aufsicht über den Übergang über das Flüsschen Blanice in dem Bereich des heutigen Kirchengartens bei der felsigen Spitze der Terrasse nicht aus. Nach dem Dreißigjährigen Krieg diente die Festung als ein Speicher, seit 1908, als sie von der Stadt angekauft wurde, wurde sie nach und nach für Zwecke des Stadtmuseums adaptiert und instand gesetzt, in der älteren Zeit leider ohne die entsprechende ausführliche Dokumentation der Funde, die die allmählichen Verwandlungen der Gestalt dieses bedeutungsvollen mittelalterlichen Denkmals näher nachweisen könnten.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Ansicht der Südfront der Festung vor dem Beginn der Herrichtungen im Jahre 1909 (Archivfoto ŠÚPP, Inventarnummer f. 11 551).

Abb. 2: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Ausschnitt aus dem Katasterplan des Städtchens aus dem Jahre 1837, mit der Situation der Kirche und der Festung über dem Tal des Flusses Volyně/Wolinka.

Abb. 3: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Situationsplan mit der bezeichneten Regulierung des älteren Bereichs der Festung aus dem Jahre 1912 (gestrichelt) und mit den Funden der Gräber (aus dem Artikel von J. V. Zelízek, *Kostrové hroby ve Volyni*).

Abb. 4: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Situation der archäologischen Untersuchungen in dem Areal der Festung im Jahre 1975 (nach A. Hejna).

Abb. 5: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Östliche Frontseite der Festung über der regulierten Straße (Zustand im Jahre 1999, Foto F. Kašička).

Abb. 6: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Zu dem Hofraum gelegene Nordfront der Festung (Zustand im Jahre 1999, Foto F. Kašička).

Abb. 7: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz, a - das Kellerniveau, b - Erdgeschoss der Festung, c - erster Stock, d - zweiter Stock in der baugeschichtlichen Analyse, F. Kašička. Gemeinsame Beschriftung der analytischen Pläne: Schwarz - Mauerwerk hypothetisch in das 13. Jahrhundert eingeordnet, dicht kariert - bis zum 14. Jahrhundert, dünn kariert - auf dem grauen Untergrund - 1. Phase der spätgotischen Mauer, ohne Untergrund - 2. Phase der gotischen Mauer, Karierung senkrecht zu der Konstruktion bezeichnet das Renaissancemauerwerk und schräge Doppelstriche - klassizistisches Mauerwerk. Übrige Eingriffe wurden weis belassen.

Abb. 8: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Skizze der Ostfront der Festung laut Vermessung aus dem Jahre 1908 (?) und des heutigen Zustandes, F. Kašička, 1999.

Abb. 9: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Skizze der Nordfront des Pfarrgebäudes mit der schematischen Bezeichnung der Grenzen der verschiedenen Materialstruktur. F. Kašička, 1999.

Abb. 10: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Ansicht des erhaltenen Torsos der Außenbefestigung aus dem 2. Stock der Festung mit präsentierten archäologischen Funden in dem Hofraum. Foto F. Kašička, 1999.

Abb. 11: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Eckbastei der Außenbefestigung, Ansicht von Nordwesten, Foto F. Kašička, 1999.

Abb. 12: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Ecke des Anbaues der ehemaligen Dekanatsställe bei der Hoffront der Festung mit sekundär verwendeten, bearbeiteten Steingliedern. Foto F. Kašička, 1999.

Abb. 13: Volyně/Wolin, Kreis Strakonice/Strakonitz. Südfront der Festung gegenüber der Kirche, Zustand im Jahre 1999 (Foto F. Kašička).

(Übersetzung: J. Kroupová)